

Preek gehouden op Witte Donderdag 28 maart 2024
in de Westerkerk Amsterdam
door ds. Herman Koetsveld

Bemoediging en groet,
Ook op deze bijzondere avond van de Witte Donderdag spreken wij uit dat
Onze hulp is in de Naam van de Ene
Schepper van hemel en aarde'
Die tot ons komt in Jezus Messias
Hij die zichzelf uitdeelt in brood en wijn'
In wiens Geest wij met God en elkaar verbonden worden

Genade en vrede, voor jou hier gekomen, en voor jou dit moment elders met ons
meeviert. Amen.

Gedicht: Aan tafel

Een stilte aan tafel
kan te lang duren
dan moet er iets gezegd
doorbraak van het ongemak
niet minder dan wat men
gewoon is te duiden met
gemengde gevoelens

laat er iets klinken
mooie ruimte hoor
zegt iemand
wat een mazzel dat
wij hier nog terecht konden
zegt een ander
inderdaad
probeert iemand nog

hij aan het hoofd
van de tafel
die eerder sprak over
lijden sterven opstaan
een schaal brood
een beker wijn
voor hem
hij spreekt de stilte door

een van jullie zegt hij
gaat mij verraden
een van jullie
die met mij eet
maar iedereen
eet met hem

opnieuw is het stil
dan klinkt er een vraag
die van deze avond
zo anders zo intens anders

Vraag

Waarom is deze avond anders dan alle andere avonden?

Antwoord (HK)

Deze vraag wordt tot op de huidige dag in Joodse kringen gesteld aan de tafel van de opening van het Pesachfeest om de bevrijding, de uittocht, de exodus, uit de slavernij van Egypte te vieren. En dan wordt dat verhaal verteld, dat bevrijdingsverhaal: ooit waren wij slaven. Ooit werden we geknecht door mensen die menen dat zij voor god kunnen spelen. Ooit werden we kleingehouden door wetten, regels, verwachtingspatronen die verhinderden dat we als vrije, verlost mensen ons leven konden leven.

Toen Jezus eeuwen later met zijn leerlingen zijn laatste Pesachfeest vierde in Jeruzalem, dat laatste avondmaal dus, toen is naar alle waarschijnlijkheid ook deze vraag door de jongste leerling gesteld. Ja, wij waren slaven in Egypte, maar de Eeuwige heeft ons bevrijd. Nooit vergeten. Maar nu in de kerk komt er nog een antwoord bij: deze avond is anders dan alle andere avonden, omdat wij net als Jezus met zijn leerlingen toen, om de tafel met brood en wijn zitten. Het verhaal gaat, toen het brood werd gebroken en de beker wijn werd rondgedeeld dat Jezus toen naar zichzelf heeft gewezen: zo deel ik mijzelf aan jullie uit. En die twee antwoorden komen vanavond bij elkaar: wij worden bevrijde mensen, omdat Jezus zichzelf in de grootst mogelijke liefde aan ons uitdeelt. En dat alles maakt dat deze avond anders is dan alle andere avonden. Laten wij bidden.

Gebed

God van alle mensen, van alle leven,
Op deze uitzonderlijke avond in de Stille Week bidden wij dat de verhalen van Israël en van Jezus en de vrouwen en mannen om hem heen verbonden worden met ons eigen levensverhaal. Dat ook wij diep in onszelf verstaan dat we mogen wegtrekken uit alles wat ons klein houdt, wat ons gevangen houdt, wat ons belemmert om als een bevrijd mens ons leven te leven. Dat wij mogen ervaren dat wij door de Geest in de levenskring van Jezus worden opgenomen als hij zichzelf aan ons uitdeelt in brood en wijn. Maak ons in dit alles tot mensen die weten van het duister, maar meer nog die willen leven in het licht van de Liefde die Gij zelf zijt. Amen.

Overdenking

Wij hier om de tafel. Een maaltijd, het breken van het ongerezen brood, om dat telkens weer voor ogen te hebben en te houden: niemand mag een ander mens zijn of haar mens-zijn ontnemen, tot een nummer maken, tot een ding maken waar je financieel gewin of persoonlijk genot uit denkt te kunnen halen. Een herinneringsmaaltijd en zogezegd een protestmaaltijd in een.

Hoe actueel wil je het hebben? En natuurlijk denken we dan aan brandhaarden die de wereld in de greep hebben gekregen en de rol die de religie en religieuze sentimenten daarin spelen: Rusland-Oekraïne, Israël - Gaza. Maar we vergeten zo maar dat ook in onze eigen stad uitbuiting, mensenhandel en moderne slavernij aan de orde is. In beroerde arbeidsomstandigheden, in de prostitutie.

Jezus voegt iets toe aan deze maaltijd van gedenken. Ik zeg: hij voegt iets toe. Dat klopt niet. Dat is veel te smal gesproken. Het moet zijn: hij voegt zichzelf toe. Tot schrik en verwarring van zijn leerlingen trouwens. Ik doe dit om jullie een voorbeeld te geven, zegt Jezus als hij de voeten van zijn leerlingen wast.

En dan neemt hij dat brood en deelt dat. Mijn lichaam, zegt hij. En bij de beker wijn die rondgaat: mijn bloed van het nieuwe verbond. Daar op die avond duidt Jezus op de diepste betekenis van zijn sterven: hij wordt gebroken om ons tot zijn lichaam te maken. Lichaam van Christus, representant van zijn liefde, doorgevers Jezus' opzienbarende visie op God, vooruitgrijpers op het Gods Koninkrijk dat komende is, dragers en doorgevers van het verhaal van bevrijding uit alle dood en verderf, opstandelingen tegen een religie van regels en het vastleggen van wie de Eeuwige zou zijn, delers van geld en goed met de mensen die daarmee een nieuw perspectief krijgen, volhouders als alles tegen zit en de wereld zich verliest in haat en geweld toch de lofzang gaande te houden en uit te blijven zien naar een nieuwe tijd, het brood te blijven breken in Jezus' naam.

En wij, nu, deze kring, en mensen met ons verbonden, en gemeenschappen over de hele wereld zijn dat dus ook. Voluit. Moet je je

voorstellen, jij en ik, wij, en al die anderen: lichaam van Christus te zijn.
Wie dat vatte kan, die vatte het. Het zal je goed doen.

Voorafgaand aan de maaltijd, is er ook nu dat delen. Voor de mensen die opleven van een ontmoeting aan tafel. Aanbevolen.

Tafelgebed voor deze Witte Donderdag

U zegenen wij Eeuwige, om alles wat wij aan goeds ontvangen,
om de liefde ons aangedaan, om de morgen, ons toegesproken.
Zo vaak zijt Gij voor mensen geweest, een licht, een vuur, een spoor.
En wanneer wij U ontbreken en uw Naam onder ons is zoekgeraakt, dan
zijt Gij daar: als een lied dat niet verstomt, als een Woord dat beklijft, als
een stilte waarin wij ons zomaar opgetild weten, als een besef dat wij
ons leven ontvangen in die lange rij van mensen die ons zijn
voorgegaan.

Gezegend zijt Gij om Jezus Messias, uw lieve zoon, die de uittocht heeft
volbracht,

het spoor voor ons trok, de weg ons baande, zelfs als het ging dwars
door de woestijn van leegte en niet-weten.

Hij deed uw woord aan mensen gestand, en keer op keer wordt Hij ons
brood voor onderweg.

Hij heeft met zijn leven onze beker gevuld, Hij die zich zo klein en
nederig maakte om ons te dienen, te helen, rein te maken,

Die in de nacht van zijn overlevering het brood nam
en na gedankt te hebben het brak
en aan al die mensen om hem heen gaf met de woorden:
Neemt en eet, dit is mijn lichaam voor u.

En ook, na de maaltijd, nam Hij de beker
en na gedankt te hebben gaf Hij hun die en zei:
dit is het bloed van mijn verbond,
dat voor velen vergoten wordt.

Hier vieren wij zijn dood als een Pascha voor de ENE.
Geef ons te geloven dat, wat in liefde is gezaaid, niet verloren gaat.
Laat Hem vrucht dragen – honderdvoud!

Laat uw adem, uw Geest levenwekkend onder ons zijn,

ons herscheppen tot kinderen van het Licht, die genegenheid en trouw hoog houden,
die Christus als hun voorbeeld in het dienen blijven gedenken onder de mensen.

Ook als wij met elkaar de gebedswoorden uitspreken waarin Hij ons voorging: Onze Vader....

Vredegroet: Vrede voor jullie, zei Jezus tegen zijn vrienden. Vrede voor jullie en voor allen die jullie liefhebben en voor ieder mens die op je pad komt. Moge deze vrede onze wereld vullen en alle verhoudingen tussen mensen en bevolkingsgroepen en volken gaan bepalen.

Uitnodiging: Christus zelf is onze gastheer. Iedereen mag delen in de gave van zijn leven in de symbolen van brood en beker. Ontvang hem met open handen en een open hart.